

Justitieutskottets betänkande 2021/22:JuU36

Effektivare bevisupptagning inom EU

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till lagändringar, med en mindre redaktionell justering av lagtexten.

I november 2020 antogs en omarbetad EU-förordning om samarbetet kring bevisupptagning på civilrättens område. Det huvudsakliga syftet med omarbetningen har varit att effektivisera samarbetet genom att digitalisera förfarandet i så stor utsträckning som möjligt. EU-förordningen blir direkt tillämplig i Sverige men medför följdändringar i tre lagar.

I propositionen lämnas förslag till lagändringarna, som innebär att hänvisningar till den tidigare förordningen om bevisupptagning ändras till att avse den nya förordningen om bevisupptagning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2022.

Behandlade förslag

Proposition 2021/22:142 Effektivare bevisupptagning inom EU.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden.....	5
Effektivare bevisupptagning inom EU	5
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	7
Propositionen	7
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Effektivare bevisupptagning inom EU

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol,
2. lag om ändring i lagen (1946:817) om bevisupptagning vid utländsk domstol,
3. lag om ändring i lagen (2003:493) om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur med den ändringen att orden ”mål eller ärenden” i lagens rubrik ska bytas ut mot orden ”mål och ärenden”.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2021/22:142 punkterna 1–3.

Stockholm den 12 maj 2022

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Louise Meijer (M), Adam Marttinen (SD), Linda Westerlund Snecker (V), Ellen Juntti (M), Katja Nyberg (SD), Gustaf Lantz (S), Carina Ödebrink (S), Juno Blom (L), Tobias Andersson (SD), Martin Marmgren (MP), Ingemar Kihlström (KD), Anna Wallentheim (S) och Malin Björk (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2020/21:142 Effektivare bevisupptagning inom EU. I propositionen redovisar regeringen en omarbetad EU-förordning om samarbetet kring bevisupptagning på civilrättens område som blir direkt tillämplig i Sverige men som medför följdändringar i tre lagar. I propositionen lämnas förslag till lagändringarna som innebär att hänvisningar till den tidigare förordningen om bevisupptagning ändras till att avse den nya förordningen om bevisupptagning.

Inga motioner har väckts med anledning av propositionen.

Regeringens förslag till riksdagsbeslut finns i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

Utskottets överväganden

Effektivare bevisupptagning inom EU

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen om bevisupptagning åt utländsk domstol, lag om ändring i lagen om bevisupptagning vid utländsk domstol och lag om ändring i lagen om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

Propositionen

Bevisupptagningsförordningen är direkt tillämplig

Den omarbetade bevisupptagningsförordningen¹ är direkt tillämplig i svensk rätt. En EU-förordning varken ska eller får genomföras i eller omvandlas till nationell rätt. Däremot kan kompletterande bestämmelser på nationell nivå antas för att säkerställa att förordningen kan tillämpas på ett bra sätt.

Kompletterande bestämmelser till 2001 års bevisupptagningsförordning² finns i lagen (2003:493) om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur och regeringens tillkännagivande (2003:483) om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur. Omarbetningen av bevisupptagningsförordningen medför att dessa författningar måste ändras. Även följdändringar i andra lagar krävs.

Hänvisningar i lag ska avse den nya bevisupptagningsförordningen

Regeringen föreslår att de hänvisningar till 2001 års bevisupptagningsförordning som finns i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol, lagen (1946:817) om bevisupptagning vid utländsk domstol och lagen om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur ska ändras till att avse 2020 års bevisupptagningsförordning. Hänvisningarna ska även fortsättningsvis vara dynamiska dvs. avse förordningen i den vid varje tidpunkt gällande lydelsen.

Tingsrätterna som i dag fungerar som behöriga domstolar enligt 2001 års bevisupptagningsförordning bör fortsätta att ha samma funktion och uppgifter enligt 2020 års bevisupptagningsförordning. Svenska domstolar bör

¹ Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1783 om samarbete mellan medlemsstaterna i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur

² Rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaterna i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur

fortfarande få begära att en domstol i en annan medlemsstat ska ta upp bevisning. Regeringskansliet som idag fungerar som centralt organ enligt 2001 års bevisupptagningsförordning bör fortfarande ha samma funktion och uppgifter enligt 2020 års bevisupptagningsförordning.

Huvudregeln enligt 2020 års bevisupptagningsförordning är att all kommunikation enligt förordningen ska ske via ett decentraliserat it-system.

Vissa kompletterande bestämmelser till 2020 års bevisupptagningsförordning bör tas in i en ny förordning med kompletterande bestämmelser till EU:s bevisupptagningsförordning. Till följd av det bör regeringens tillkännagivande om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur utgå. När de artiklar i 2020 års bevisupptagningsförordning som är hänförliga till det decentraliserade it-systemet ska börja tillämpas bör den nationella regleringen om tillåtna metoder för kommunikation enligt bevisupptagningsförordningen således upphävas.

De föreslagna lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2022 och enligt regeringens bedömning behövs inte några övergångsbestämmelser.

Utskottets ställningstagande

Propositionen har inte lett till några motionsyrkanden eller andra invändningar under utskottsbehandlingen. Utskottet anser att regeringens lagförslag är ändamålsenligt utformade och att de, med en mindre redaktionell justering av lagtexten, bör antas. Utskottet tillstyrker därför regeringens lagförslag.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2021/22:142 Effektivare bevisupptagning inom EU:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1946:817) om bevisupptagning vid utländsk domstol.
3. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (2003:493) om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i lagen (1946:816)
om bevisupptagning åt utländsk domstol

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol¹ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Har i visst mål eller ärende *en utländsk domstol* gjort framställning hos en svensk domstol om att det ska vidtas någon åtgärd som hör till rättegången, såsom avläggande av ed, hållande av förhör med part eller upptagande av bevis genom vittne, sakkunnig eller syn eller av skriftligt bevis, och *överlämnas framställningen genom* Justitiedepartementet till den svenska domstolen, ska den begärda åtgärden vidtas i enlighet med denna lag.

Med utländsk domstol jämställs i denna lag det europeiska patentverket och annan som enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får göra sådan framställning.

Denna lag tillämpas inte om lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om

*Föreslagen lydelse*1 §²

Om en utländsk domstol i ett visst mål eller ärende *har* gjort en framställning hos en svensk domstol om att det ska vidtas någon åtgärd som hör till rättegången, såsom avläggande av ed, hållande av förhör med part eller upptagande av bevis genom vittne, sakkunnig eller syn eller av skriftligt bevis, och Justitiedepartementet *överlämnar framställningen* till den svenska domstolen, ska den begärda åtgärden vidtas i enlighet med denna lag.

Med utländsk domstol jämställs i denna lag det europeiska patentverket och annan som enligt en internationell överenskommelse som är bindande för Sverige får göra *en* sådan framställning.

Denna lag tillämpas inte om lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1783* av den 25 november 2020 om samarbete mellan medlemsstaternas dom-

¹ Lagen omtryckt 1978:154.

² Senaste lydelse 2017:1001.

bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur eller lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder är tillämplig. stolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur eller lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder är tillämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1946:817) om bevisupptagning vid utländsk domstol

Härigenom föreskrivs att 1 § lagen (1946:817) om bevisupptagning vid utländsk domstol ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §¹

I mål eller ärende vid en svensk domstol får domstolen besluta att bevis ska tas upp vid en utländsk domstol. Sådan bevisupptagning får avse syn, skriftligt bevis eller förhör med vittne, sakkunnig, part under sanningsförsäkran, målsägande eller den som avses i 36 kap. 1 § andra eller tredje styckena rättegångsbalken.

Denna lag tillämpas inte om lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur eller lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder är tillämplig.

Denna lag tillämpas inte om lagen (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål, *Europa-parlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1783* av den 25 november 2020 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur eller lagen (2017:1000) om en europeisk utredningsorder är tillämplig.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.

¹ Senaste lydelse 2017:1002.

3 Förslag till lag om ändring i lagen (2003:493) om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

Härigenom föreskrivs att rubriken till lagen (2003:493) om EG:s förordning om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur samt 1 och 5 §§ ska ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Lag om EG:s förordning om bevisupptagning i mål eller ärenden av civil eller kommersiell natur

Lag om EU:s förordning om bevisupptagning i mål eller ärenden av civil eller kommersiell natur

1 §

Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser till rådets förordning (EG) nr 1206/2001 av den 28 maj 2001 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

Denna lag innehåller kompletterande bestämmelser till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2020/1783 av den 25 november 2020 om samarbete mellan medlemsstaternas domstolar i fråga om bevisupptagning i mål och ärenden av civil eller kommersiell natur.

5 §

Bevisupptagning på begäran av en domstol i en annan medlemsstat skall verkställas av en tingsrätt.

Vid handläggningen tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om bevisupptagning utom huvudförhandling, om inte annat följer av förordning (EG) nr 1206/2001.

Bevisupptagning på begäran av en domstol i en annan medlemsstat ska verkställas av en tingsrätt.

Vid handläggningen tillämpas rättegångsbalkens bestämmelser om bevisupptagning utom huvudförhandling, om inte annat följer av förordning (EU) 2020/1783.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 2022.